

Cootje
en de
verloren schat

Linda Groeneveld

moon

© Linda Groeneveld, 2018
© Moon, Amsterdam 2018
© Illustraties: Linda Groeneveld, 2018
Omslagontwerp: Caren Limpens
Typografie: Marieke Oele

Dit boek kwam tot stand met de steun van het Nederlands Letterenfonds.

ISBN 978 90 488 2823 4
ISBN 978 90 488 2824 1 (e-book)
ISBN 283

www.uitgeverijmoon.nl
www.overamstel.com
www.lindagroeneveld.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

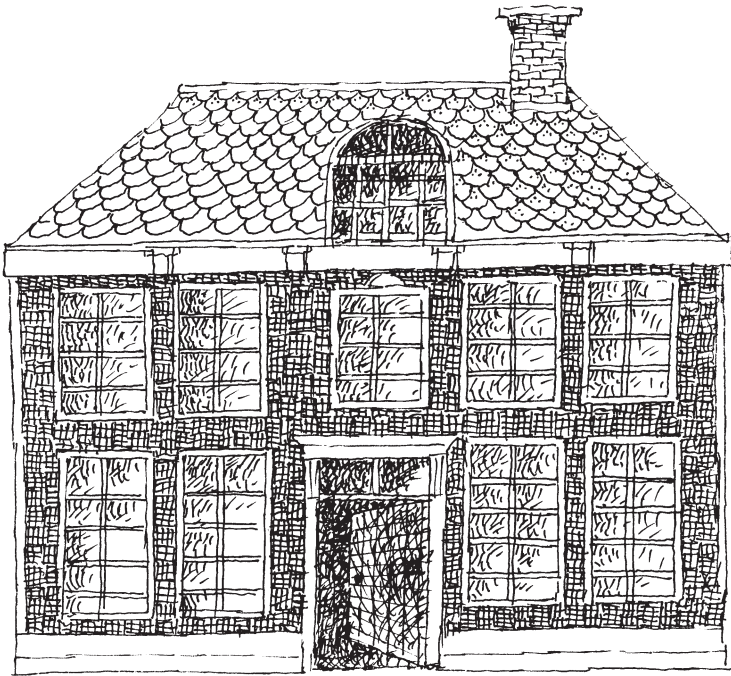
OVERAMSTEL
uitgevers

Moon is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Omdat iedereen weleens de weg kwijt is...

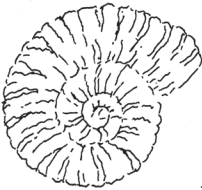
THUIS

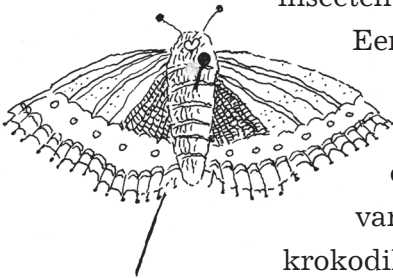
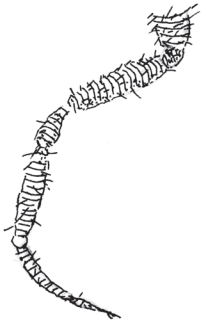
HOOFDSTUK 1

7

maart
1857

Het harige pootje van een spin. Een schelp, gegroefd en grijs. Griezelige insecten, geregen aan een speld.

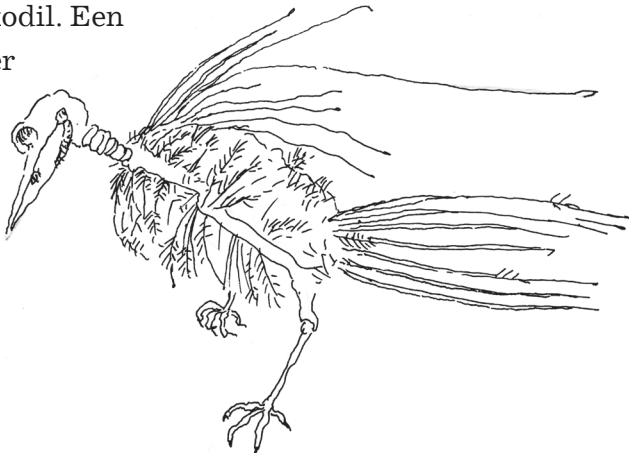
Een doos met tropische vlinders. Een verzameling bergkristallen, zeesterren en woestijnrozen. Het skelet van een dodo. De staart van een krokodil. Een

twee meter

lang slangenvel.

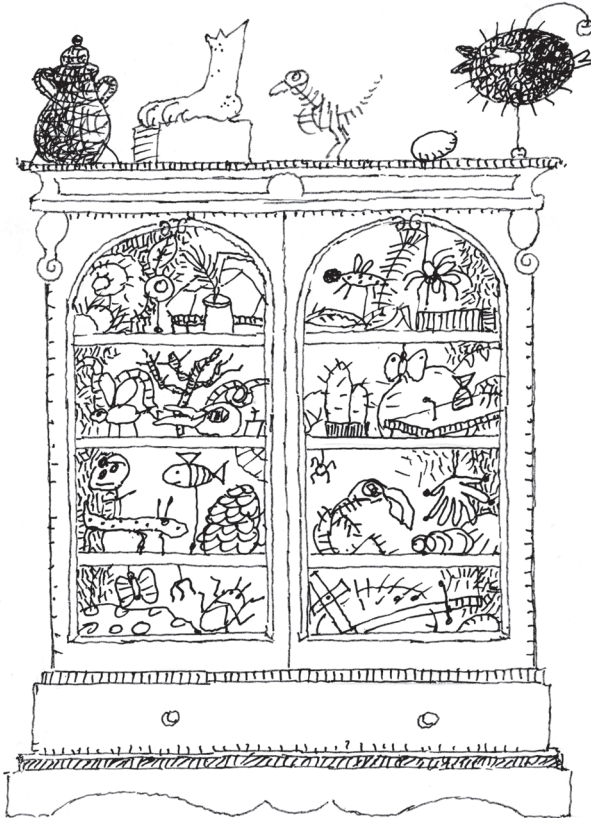
De poten van een varaan.

Een kwal op sterk water.

Een harnas. Een paar antieke kanonskogels. De verroeste helm van een Romeinse soldaat.

De Kast met Bijzondere Dingen barstte haast uit zijn voegen.

Er kon eigenlijk niets meer bij.

‘Waar laten we de rest?’ vroeg Cootje aan haar vader. Ze wees naar de gang. Daar stonden nog een paar scheepskisten.

Vijf om precies te zijn. En ook die zaten vol met souvenirs: dingen die hij als scheepskapitein onderweg vond, opviste, ontdekte, of soms zelfs cadeau kreeg. En al die spullen nam hij mee naar huis.

‘De rest gaat naar zolder,’ zei hij. ‘Voorlopig even, totdat ik er hier een mooi plekje voor gevonden heb.’

Daar kwam het natuurlijk niet van. Dat wist Cootje. Straks riep de zee weer. Straks ging hij weer op zoek naar de verloren schat.

Hij zocht er al heel lang naar, maar het was een zinloze missie. De schat leek onvindbaar.

‘Hoe vind je deze?’ Hij viste een piratenzwaard uit een van de scheepskisten. Die spaarde hij. De muren hingen er vol mee.

‘Eentje maar?’ vroeg Cootje. Met piraten maakte haar vader graag korte metten.

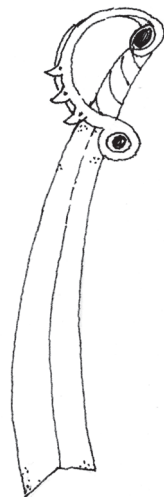
Hij knikte. ‘Ze waren wat dungezaaid, deze keer.’ Hij draaide het zwaard rond. ‘Maar dit is wel een puntgaaf exemplaar.’

Cootje keek naar het roestige lemmet. Op het houten heft groeiden zwammen.

Weer zo een. Piratenzwaarden zagen er altijd hetzelfde uit. Ze waren oud, vies en versleten.

Nee, dan de reusachtige tand! Die was natuurlijk wel bijzonder.

Haar vader had het gevaarte naar binnen gesleept en in de salon gezet.

Ze was reuzebenieuwd waar hij die gevonden had.
'O, dat is een heel lang verhaal,' zei haar vader.
'Leuk,' zei Cootje. 'Het is toch wel spannend, hè?'
Hij plofte neer op de wiebelige sofa. 'Natuurlijk.'
Ze ging naast hem zitten. 'En is het echt
gebeurd?'

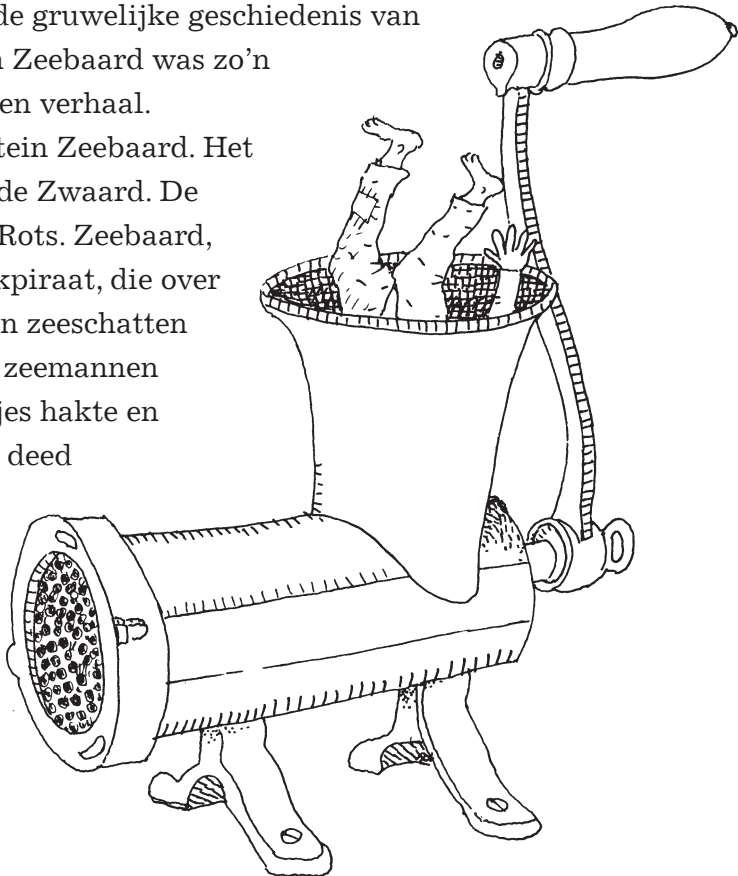
'Ja, wat dacht je.'

'Hmm...' Aaltje, de meid, schudde even haar
hoofd.

Volgens Aaltje moest je de verhalen van
zeemannen met een korreltje zout nemen. Vaak
waren ze gewoon verzonnen.

Ook de gruwelijke geschiedenis van
kapitein Zeebaard was zo'n
verzonnen verhaal.

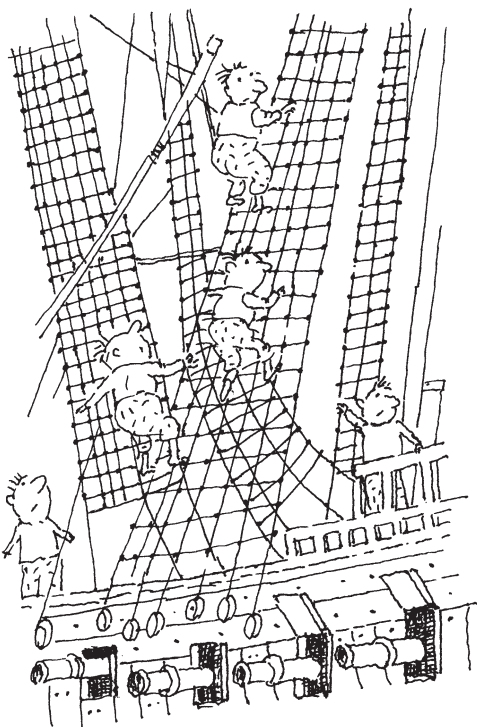
Kapitein Zeebaard. Het
Lichtende Zwaard. De
Zwarte Rots. Zeebaard,
de spookpiraat, die over
gezonken zeeschatten
waakte, zeemannen
in mootjes hakte en
schepen deed
zinken.

Het griezelige verhaal was ooit opgeschreven door Hermannus Jakobszoon, ergens in 1654. Het stond in een boek en dat boek hadden zij. Het stond op de bovenste plank van de Kast met Bijzondere Dingen.

Den gruwelijken geschiedenis van kapitein Zeebaard.

Opgetekend den achttiende september, des jaren 1654, door Hermannus Jakobszoon, enige overlevende van De Gierigheid.

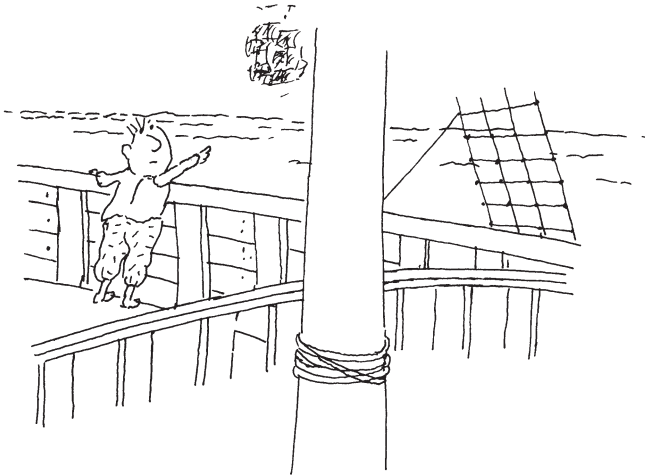

Volgestouwd met zilveren munten zet De Gierigheid na een lange reis van drie jaren eindelijk weer koers naar huis.

'Op zeventien maart 1653 passeren wij Kaap Barimbaba (20 graden ZB en de 30ste OL-graad).

Vanwege de krimpende wind moeten we de zware

zeilen wisselen voor lichter doek. We klimmen net het want in als een van de dekmaatjes plotseling alarm begint te slaan. Aan de horizon zien we een reusachtig schip opdoemen. Gerafelde zeilen, twintig zware kanonnen aan weerszijden, de romp zwartgeblakerd.

Het spookschip van kapitein Zeebaard, Heerser der Zeeën, hij die geen genade kent, hij die waakt over gezonken schatten. Het spookschip vaart recht op ons af. De luide, bulderende lach van Zeebaard klinkt, we voelen zijn hete adem branden op onze huid.

De zee begint te koken en de lucht kleurt langzaam bloedrood. Zeemeeuwen ploffen brandend neer op het dek. Vissen komen geroosterd bovendrijven.

Ons lot lijkt bezegeld. Bor, Vis, De Kromme, Faas en Nisse vluchten de masten in. Jop en Wammes, de arme dekmaatjes, rennen naar het luikgat, en verbergen zich in het ruim.

De rest van de bemanning springt in blinde paniek overboord. Zij verdrinken in de stomende golven.

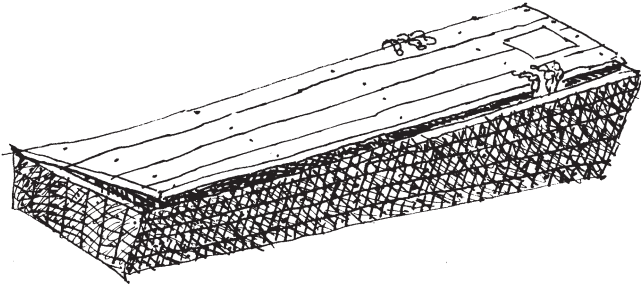

Ik, Hermannus Jakobszoon, verstop me in de proviandkamer. De kanonskogels vliegen me om de oren en ik zoek dekking achter de scheepsvaten. Het zeewater stroomt gulzig door de gaten en kieren naar binnen, het schip duikt met zijn neus het water in, de romp breekt in tweeën. Met een hels kabaal van versplinterend hout en piepende scharnieren gaat De Gierigheid, het ruim vol zilver, ten slotte ten onder.

Hoe Hermannus Jakobszoon zichzelf daar allemaal uit had weten te redden, dat stond er niet bij. Terwijl

dat toch erg lastig moest zijn geweest. Dus misschien had hij het verhaal inderdaad gewoon verzonnen.

Cootje had het hem graag zelf willen vragen. Maar dat kon niet meer. Hermannus Jakobszoon, de enige overlevende van De Gierigheid, was dood. Al tweehonderd jaar.

‘Dan ga ik maar eens een kopje thee zetten,’ zei Aaltje toen alles op zijn plek stond. Ze deed de deurtjes van de Kast met Bijzondere Dingen dicht en verliet de salon.

Cootje zag dat haar vader zijn zeekaart uit zijn jaszak had gepakt. Hij legde hem op de salontafel neer en streek de kreukels glad. Zijn laatste route stond aangegeven in potlood. En daaromheen krioelde het van de stipjes. Tijdens het schatzoeken ontdekte haar vader soms per ongeluk ook de wereld. Stukken land, bergen, eilandjes.

‘Eens even zien,’ mompelde hij. Zijn wijsvinger ging over de kaart. ‘Hier.’ Hij wees. ‘Hier begon het allemaal.’

Cootje knikte. ‘Op 32 graden NB en 54 graden ZB.’

Hij keek verrast opzij. ‘Precies!’

Meridianen en parallelcirkels, lengte- en breedtegraden. Ze wist er inmiddels alles van, want ze had veel tijd gehad om te oefenen. Hij was een heel jaar weg geweest.

HOOFDSTUK 2

‘We waren zo’n twaalf weken onderweg,’ begon hij. ‘Buiten was het warm en broeierig. De zeilen hingen slap. Er stond geen zuchtje wind. De lucht was strakblauw. De zee was zo glad als een spiegel.’

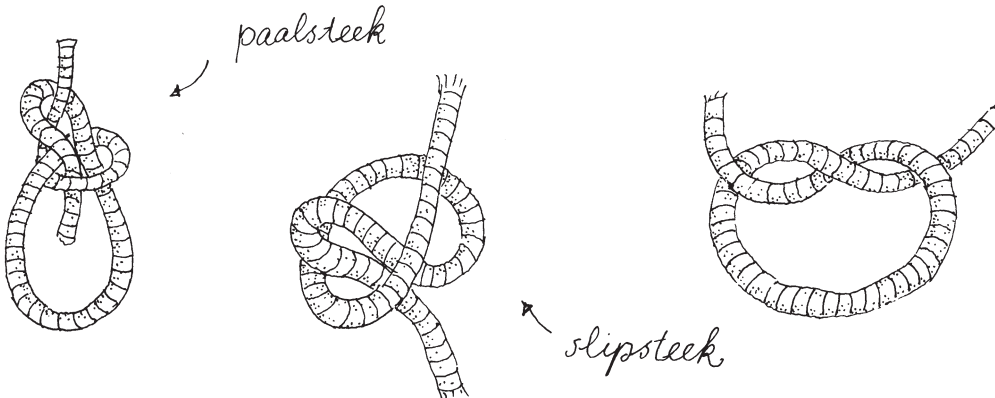
Cootje schoof wat dichtër tegen hem aan. Ze legde haar hoofd tegen zijn schouder.

‘En toen?’

‘En toen?’ Hij grijnsde even. ‘Het schip kwam bijna niet vooruit. Snelheid: nog geen zes knopen.’

‘Oei. Dat is langzaam.’

‘Ja...’

Ze haalde haar schouders op. Over knopen hoefde hij haar niets meer te vertellen. Die waren er in alle soorten en maten.

‘Het was een warme dag. Ik was op het voorkasteel,’ vervolgde hij. ‘Ik zag dat de scheepskok zijn kombuis verliet, waarschijnlijk om buiten verkoeling te zoeken. Hij liep naar de stuurboordzijde van het schip, en ging bij de reling staan. Hij haalde een stuk scheepsbeschuit uit zijn broekzak en wierp het achteloos in zee. Daarna gebeurde het.’

‘Wat?’

Aaltje kwam de salon in met thee. Ze zette een schaal met koekjes neer op de salontafel. ‘Ze zijn nog warm, hoor,’ waarschuwde ze. ‘Ze komen net uit de oven.’

Aaltje bakte graag koekjes. En taartjes.

En Aaltje was er altijd.

De zee riep haar nooit. ‘De zee is voor vissen en niet voor mensen,’ zei ze weleens.

‘Wat gebeurde er?’ vroeg Cootje.

‘Het water spatte op. De zee begon te kolken, het schip maakte onverwacht slagzij. En toen, vlak voor de boeg, dook het plotseling op.’

overhandse knoop ‘Wat?’ Cootje ging rechttop zitten.

‘Iets wat reusachtig groot was.’

‘Een walvis.’

‘Nee.’

‘Een zeeke.’ Een inktvis. Een waterschildpad.
Een visduivel.

‘Nee, het was veel en veel groter,’ zei hij.

Hij begon het beest hardop te beschrijven. ‘Het had de bek van een krokodil. Grote, griezelige klauwen. Op zijn groene, geschubde huid groeiden dikke puisterige knobbels. Op zijn rug zat een brede kam, een soort waaier, die steeds heen en weer zwiepte.’

‘O, o,’ zei Aaltje. Ze legde bezorgd haar handen over Cootjes oren. ‘Gaaf ze daar straks niet eng van dromen?’

‘Nee hoor, Aaltje,’ zei Cootje terwijl ze haar handen weer wegduwde. ‘Het verhaal is toch nep. Vissen hebben namelijk geen klauwen. Ze hebben vinnen.’

‘Maar het was ook geen vis,’ zei haar vader ernstig.

‘Goed, dan niet.’ Cootje grinnikte. ‘Een zeepaard dan.’

‘Nee, ook niet,’ zei hij. ‘Het zag er verschrikkelijk gevaarlijk uit. Het beest sloeg met zijn enorme staart woest op de golven...’ Hij gaf de sofa een ferme klap. ‘En dat deed hij niet één keer. Niet twee keer. Nee...’ Hij klapte nog eens met zijn hand op de sofa. ‘Maar dat deed hij wel tién keer.’

‘En uit zijn neusgaten kwam vuur en rook,’ zei Cootje met een verveelde zucht.

Hij knikte.

‘Ja, dat ook.’

‘Dan was het vast een zeemonster.’

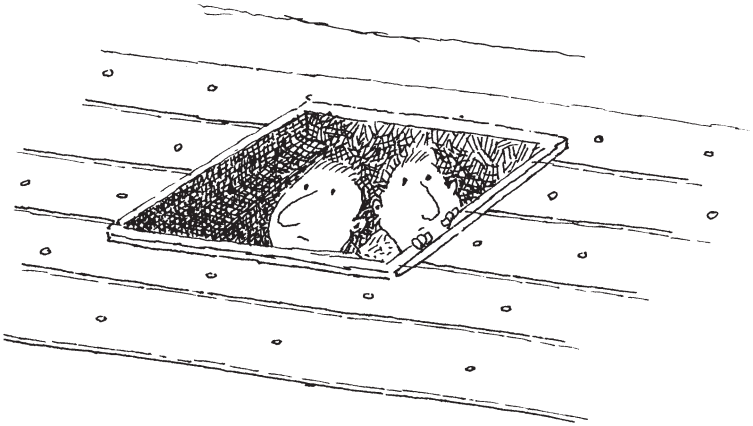
Hij knikte. ‘Goed geraden.’

‘Papa!’ Cootje rolde met haar ogen. ‘Zeemonsters bestaan toch helemaal niet.’

‘Nou, deze was anders heel echt,’ zei hij, ‘en er brak aan boord dan ook een flinke paniek uit. Iedereen vluchtte weg.’

‘Waarheen?’

Haar vader stond op. ‘De bemanning vluchtte het ruim in.’ Hij ging bij de tand staan. ‘Ze verstopten zich in het ruim. In de kombuis. Of in de vaten met scheepsbesluit, of op andere plekken waar ze dachten veilig te zijn.’

‘En jij?’

‘Een kapitein blijft altijd op zijn post.’

‘Was jij dan niet bang?’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Het beest tilde het schip uit het water,’ vervolgde haar vader onverstoorbaar. ‘Het greep de romp met zijn klauwen vast, zette zijn scherpe, reusachtige tanden in de achterstevan. Hij hapte er een stuk uit en begon direct te kermen van de pijn.’

‘Hè, wat akelig allemaal,’ zei Aaltje, terwijl ze nog wat thee bijschonk.

En toen kwam er een olifant met een heel lange

snuit en die blies het verhaaltje uit, dacht Cootje. Want dit kon natuurlijk niet waar zijn. Het schip zou onmiddellijk gezonken zijn.

‘Goh, wat erg,’ zei Cootje. Ze speelde het maar even mee. ‘Misschien dat er een splinter tussen zijn tanden was gekomen?’

‘Nee. Maar toen ik even in zijn bek keek ontdekte ik wat er mis was,’ zei hij. ‘In zijn rechterhoektand zat namelijk een heel klein gaatje. Die tand moest eruit,’ zei hij.

‘Hoe dan?’

‘Zoals de barbier dat ook doet. Met een tang. En flink veel kracht zetten. En in dit geval moest ik ook nog gebruikmaken van een katrol.’

‘Goh.’

Hij grijnsde breed. ‘Achteraf gezien viel het best mee. De tand zat al een klein beetje los. En toen de klus geklaard was zwom het zeemonster kwispelend en blij weer weg.’

Een zeemonster. Een gat in de romp. Een rotte tand.

Dat was natuurlijk allemaal verzonnen. Wel jammer, dacht Cootje.

‘En waar zit dat gaatje dan?’

‘Daar,’ zei haar vader. ‘Helemaal aan de bovenkant.’

Cootje liet zich van de sofa glijden. ‘Waar?’

Hij tilde haar op. ‘Kun je het zien?’

Ze keek. Ze schrok. Een gaatje. Het zat er echt.

Hij zette haar weer neer.

‘Maar dat bewijst nog niets,’ zei Cootje.

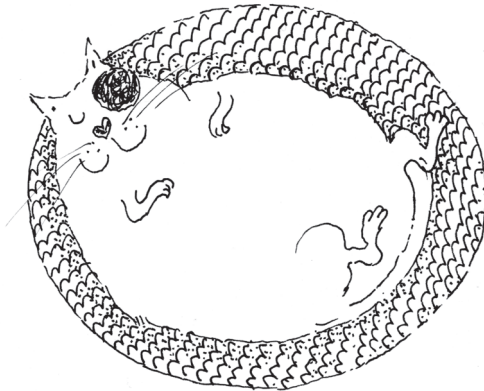
Misschien had hij de tand ergens opgevist. Of had iemand het hem cadeau gedaan. Of misschien had hij het gestolen. Of opgegraven. En de tand was natuurlijk helemaal niet van een zeemonster geweest. Het was gewoon de tand van een dikke walvis. Verhalen van zeemannen moest je altijd met een korreltje zout nemen. En dat deed ze dan ook.

‘Ik weet het niet, hoor,’ zei Cootje. ‘Misschien is het allemaal waar, misschien ook niet.’ Ze beet op haar lip. ‘Ik was er niet bij. Ik mocht van jou weer eens niet mee.’ Dat mocht nooit.

Die lastige zee. De dingen die onderweg mis konden gaan. En ook vaak misgingen.

Het was te gevaarlijk. Te dit en te dat.

Hij ging naar zee. En Cootje bleef thuis. Met Aaltje. En met Teun, de oude scheepskat.

‘Straks valt die enge tand nog om,’ zei Aaltje, terwijl ze ernaar keek. ‘Je zou je zomaar aan die scherpe punt kunnen bezeren.’

‘Ja, Aaltje heeft wel een beetje gelijk,’ vond haar vader nu ook.

Cootje zuchtte. Alsof ze van porselein was. Ze was toch geen baby meer.

Haar vader stond op. ‘Eens even zien. Waar zullen we de tand neerzetten?’

‘Misschien daar, in de hoek?’ stelde Aaltje voor. Ze wees naar de kast. ‘Daar kan-ie in ieder geval niet omkukelen.’

‘Prima plan!’

Ze schoven de reusachtige tand op zijn plek. In de hoek. Naast de Kast met Bijzondere Dingen. En inderdaad. Daar paste de tand met het gaatje zomaar precies tussen.

HOOFDSTUK 3

*De
volgende
dag*

‘Kom, papa!’ Cootje rende voor haar vader uit. In de achtertuin stond de kersenboom schitterend in bloei.

Het houten engeltje bij de vijver was bedekt met roze bloesemblaadjes.

Cootje hurkte neer bij de vijver. Ze stak haar vinger in het water.

‘Koud zeker?’ vroeg haar vader.

‘Ja,’ zei Cootje. ‘Een beetje.’ Ze maakte haar rijglaarsjes los en schopte ze ongeduldig uit.

Cootje zwom elke dag een paar rondjes in de vijver. Zelfs in de winter, als het water bevroren was en ze het ijs moest losbikken. Al sinds ze klein was vond ze het heerlijk in het water.

Ze ging bij de rand staan en dook met een sierlijk boogje het water in.

Op de bodem van de vijver lag, deels verstopt in het zand, een klein, wit steentje. Het was mooi rond. Ze pakte het op en zwom weer naar boven. 'Kijk, papa, een parel!' Ze toonde hem trots haar vangst.

Hij knikte. 'Ja, ik zie het.' Het was net of hij even schrok.

'Het is geen echte, natuurlijk,' zei ze vlug.

Ze klom haastig weer op de kant. 'Zullen we dan nu gaan zwaardvechten?'

'Nu?' Hij fronste even. 'Je bent drijfmat.'

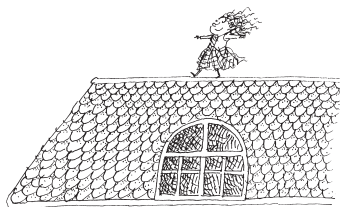
'Ja. Droogt wel weer op,' zei Cootje.

Ze hoefde geen droge kleren aan te trekken. Dat was maar zonde van de tijd.

Wanneer haar vader weer op reis was, dan ging Cootje thuis verder met oefenen.

Dan was ze hele dagen aan het timmeren, zagen en hakken. Ze schroefde dekplanken vast, of hakte een zelfbedacht boegbeeld uit. Ze vlocht scheepstouwen,

klom in bomen, slingerde aan takken en gleeed van de dakpannen.

Aaltje deed soms voor de gezelligheid mee. Ook al had ze niet zoveel met zwaarden, zeekaarten, zwemvijvers en kompassen. 'Ik ben een meid, hoor, geen matroos. Ik bak liever koekjes,' zei ze dan. 'Dat kan ik goed.'

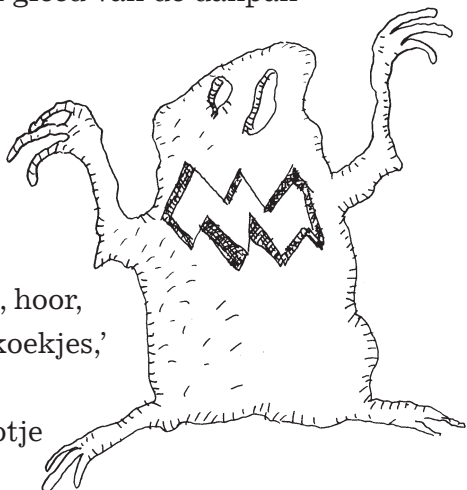
En soms probeerde ze Cootje op andere gedachten te brengen.

'Zullen we niet liever wat gezellige spelletjes doen?' stelde ze dan voor. 'Hinkelen. Haasje over. Verstoppertje...'

Maar dat soort dingen deed je niet meer als je groot was en bijna naar zee ging, vond Cootje. Want ze zou zich deze keer niet meer af laten schepen.

Aaltje stond in de keuken. Het keukenraam was beslagen.

'Ik ruik koekjes,' zei Cootje.

‘Zolang het maar geen scheepsbesluit is...’ zei haar vader met een grijns. Daar had hij nu even zijn buik vol van.

Cootje tikte op het raam. Aaltje keek op. ‘Och nee, weer zonder jas!’ hoorde Cootje haar zeggen. ‘Straks vat je nog kou.’ Ze stapten naar binnen.

‘Het lijkt nog wel winter,’ rilde Aaltje, terwijl ze de deur snel weer achter hen dichttrok.

Teun, de oude scheepskat, lag vlak voor de warme oven op zijn gebreide kussentje te slapen.

Zijn dikke buikje ging kalm op en neer, en de punt van zijn staart krulde omhoog. Heel af en toe trilden zijn snorharen.

Cootje boog zich over hem heen. Ze tuurde door het ovenvenster. ‘Zijn ze al klaar?’

‘Bijna,’ zei Aaltje. ‘Ze moeten nog heel even.’

‘Goed,’ zei Cootje met een knipoog. ‘Dan kan ik in de tussentijd nog even papa’s been eraf zagen.’

Haar vader grijnsde. ‘Dat belooft wat.’

‘Ja,’ zei Aaltje. ‘Maar niet te veel rommel maken, Cootje,’ waarschuwde ze. ‘Ik heb net de keuken gedweild.’

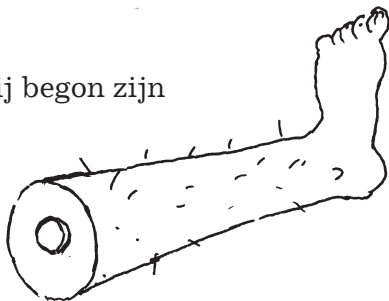
‘Jaja.’ Cootje was bij haar vader gaan staan. Ze wierp een ernstige blik op zijn been. ‘Dat ziet er niet best uit,’ zei ze. ‘Dat been ligt helemaal in gruzelementen.’

Hij knikte. ‘Er viel een scheepsmast op.’

‘Kan gebeuren.’ Cootje keek hem streng aan. ‘Er zit niets anders op... Het been moet eraf.’

‘Ik heb wel een zaag.’ Hij begon zijn jaszakken af te zoeken.

‘Papa, nee. Een zaag past toch niet in een jaszak...’ mopperde Cootje. ‘Dat is stom. Je moet het wel meespelen.’

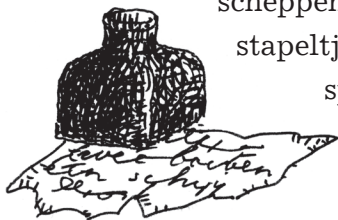

‘Goed, dan ben ik de zaag zogenaamd verloren.’ Hij grijnsde.

Dat klonk dan gelukkig wel weer echt. Haar vader verloor veel. Hij was enorm slordig. Daardoor raakte hij van alles kwijt.

Het was alsof er voortdurend een storm woedde in zijn werkkamer: overal opengeslagen boeken, verfrommelde zeekaarten, ongelezen brieven, vellen papier verspreid over de vloer. De inktpot stond in de vensterbank, een vodje papier ernaast, met een haastig krabbeltje erop.

Aaltje probeerde soms wat orde in de chaos te scheppen. Ze maakte overal keurige stapeltjes van, legde verdwaalde spulletjes terug op hun plek.

‘Aaltje? Waar zijn mijn zeekaarten?!’

‘Op uw bureau, meneer.’

‘Mijn nieuwe kompas!’

‘In de bovenste la, meneer.’

‘Mijn jas!’

‘Meneer. Die hangt aan de kapstok.’

Haar vader zocht met zijn neus. Cootje niet. Daarom riep hij haar hulp vaak in. Cootje wurmde zich overal doorheen, duwde haar vingers in kieren en gaten, en vond bijna altijd alles terug.

Cootje schoof een stoel bij en legde zijn been erop. ‘Oké,’ zei ze, ‘we geven het been nog één kans. Ik zal het spalpen.’

‘Ook goed.’

Cootje pakte een pollepel en gaf daarmee zijn knie een tikje. ‘Ach, ach.’ Ze fronste. ‘Ik hoor het zelfs rammelen.’ Ze pakte een keukendoek, legde de pollepel tegen zijn been, en begon de doek er vakkundig omheen te winden. Knoop erin. Af. En dat binnen vijftien tellen.

‘Mooi geworden, hoor.’ Aaltje wierp een blik op het ingezwachtelde been. ‘Erg netjes.’

‘Precies.’ Cootjes vader knikte. ‘Een scheepschirurgijn kan hier nog een puntje aan zuigen.’

Cootje bloosde van trots.

‘En nu?’ vroeg hij.

‘Verder niks. Het geneest vanzelf. Alleen nog een dagje rust.’

‘Eén dag maar?’ zei haar vader gespeeld verontwaardigd.

‘Ja,’ zei ze streng. ‘Een schip vaart niet vanzelf.’

Teun rekte zich uit en stak zijn neusje snuffelend in de lucht. De koekjes waren klaar.

Aaltje zette de oven open. De keuken vulde zich met zoete geuren.

Ze glimlachte tevreden. De koekjes waren weer prima gelukt.